

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע

"פרשת נשא – חג השבועות"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com - 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

ברכות זוכה לעשירות כפי שזוכים הכהנים ע"י הקמרת הקטורת כמבואר במסכת יומא (כו. עא) שהקמרת משפיעה עשירות על מקטיריה...

~~~ חג השבועות ~~~

גודל המתנה והאפשרות שנתן לנו הקב"ה!...

אמר הכותב: אשתקד בגליון שיצא מיד לאחר חג השבועות, הבאתי בפניכם אמרה נפלאה ששמעתי בעת נעילת חג השבועות דאו, מאת כ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולין שליט"א – אמרה מיוחדת הנותנת תקווה ושמהה לכל יהודי באשר הוא שם. ולתועלת הענין אביא זאת שוב בפניכם:

מובא בגמרא (שבת פה:) אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, מה לילוד אישה בינינו? אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו המודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לכשר ודם? "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו ה' אדונינו מה אדיר שמך ככל הארץ אשר תנה הודך על השמים?" אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה. אמר לפניו, רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שפיהם. אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה.

והקשה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לכאורה צריכים להבין: א. מה הלשון "החזיר להם תשובה", היה צריך לומר תענה להם תשובה? ב. למה אמר הקב"ה "אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה" וכי בלי לאחוז בכסא אי אפשר לענות תשובה? אלא ההסבר הוא: שטענת המלאכים הייתה, איך אפשר לתת את התורה לאנשים פשוטים שיחטאו ויעברו על מצוות התורה, ומה התועלת בנתינת התורה לעם ישראל? וזה שאלו המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו?" אמר לו הקב"ה למשה החזיר להם תשובה" – תענה להם ששם למטה יש מושג "חזרה בתשובה". שעל אף שאדם הוטא יש לו אפשרות לחזור בתשובה ולפתוח דף חדש. "אמר לפניו רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שפיהם" – אני מפחד לומר למלאכים, שמא לא יקבלו זאת, מכיוון שאין הם מכירים בכוח התשובה. "אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה" – שהרי אמרו חז"ל (יומא פג.) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, הרי מכסא הכבוד הוכחה שיש מושג תשובה לאדם, וזה מה שאמר לו הקב"ה, אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה, וכזה יתבטלו כל טענותיהם....

תיקון ליל שבועות!

פעם אחת בליל שבועות כשנכנס הרח"ק רבי יחזקאל מקוז'מיר זי"ע לביהמ"ד לסעודה, פנה אל המסובין ואמר: אהוביי! ידישע קינדערלעך! אמרתם תיקון, אבל מה זה תיקון, פסוק מכאן ופסוק משם, וכן הלכות משניות ואגדות מעניינים ומקומות שונים שבכל התורה, נמצא כי זה 'כלל' התורה, והנה אמרו חז"ל "ואהבת לרעך כמוך זה 'כלל' גדול בתורה, א"כ אהבת ישראל הוא התיקון, אזאתם 'אמרתם' תיקון ואנחנו 'עושים' תיקון!...

הוא יפתח לבנו בתורתו!...

מסופר, כי שנה אחת יצא הרח"ק בעל השפת אמת מגור זי"ע מחדרו שע"י בית המדרש, נעמד ואמר לחסידיו: אנחנו מבקשים מהקב"ה "הוא יפתח לבנו בתורתו", אך לא רק תפילה יש כאן, אלא גם הבטחה! "הוא יפתח לבנו בתורתו" – על ידי תורתו! המפתח לפתיחות הלב לתורה גנוז בתורה גופה... מספרים, כי הדברים הנחרצים שיצאו מפי קדוש, הסעירו אלפי לבבות באותו

כה תברכו את בני ישראל אמור להם. יברכך ה' וישמרך וכו'. ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם (ו. כג-כז)

פירש הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע רמז נפלא במקרא קודש שלפנינו. דהנה, הרבה פעמים מתברך האדם ע"י צדיק או אדם גדול, ולא תמיד רואים בחוש כי הישועה באה, וזאת משום המקטרגים שנבראו מעבירותיו של אותו אדם שמבדילים בינו לבין הישועה. אך כאן בא הקב"ה והודיע: שלא כך היא בברכת כהנים, כי בברכת כהנים הקב"ה קורע את השמן והמקטרגים הרעים המונעים מהברכות לחול על האדם, וכך יכולים הברכות לחול על האדם ללא שום קטרוג או מכשול. וממילא רגעים אלו – של ברכת כהנים, הם נעלים מאד ועל כל אדם לנצלם היטב. וזהו הרמז: "ושמו את שמי" – הוא שם אד-ני העולה בגימטריא: ס"ה (שישים וחמש). "על בני ישראל" יוסיפו אותו על מנין "בני ישראל" העולים בגימטריא: תר"ג (שש מאות ושלש) ואז יהיה החשבון יהדיו: תרס"ח (שש מאות שישים ושמונה), "ואני" ולזה יצורף חשבון של תיבת "אני" שהוא: ס"א (שישים ואחד) ויהדיו יעלו: תשכ"ט (שבע מאות עשרים ותשע) שהוא כמנין שם: "קרע שמן" העולה בגימטריא: תשכ"ט. וכזה "אברכם", שהברכות יהולו ואין שמן ואין פגע רע המקטרג על ברכתם של הכהנים המברכים את עמו ישראל באהבה...

כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת (ז. יד)

בגמרא (חולין פז.) מובא: מעשה באחד ששחט, ועדיין לא הספיק לקיים את המצוה ולכסות את הדם, וקדם חבירו וכיסה. בא השוחט לפני רבן גמליאל ותבע את חבירו בכך שחטף ממנו את המצוה. ואכן, הייבו רבן גמליאל לתת לו עשרה זהובים מפני שהספידו שכר מצוה. וממשיכה שם הגמרא: איבעייה להו, שכר מצוה, או שכר ברכה, כלומר, האם העשרה זהובים שהייבו רבן גמליאל היו על כך שהוא חטף את שכר המצוה עצמה, או שמא בגלל שהוא חטף את שכר הברכה (של מצוות כיסוי הדם). וממשיכה הגמרא ואומרת: למאי נפקא מינה? לברכת המזון – כמה שווה שכר ברכת המזון, אם הנך אומר שהייבו רבן גמליאל את שכר המצוה, או גם בברכת המזון היא מצוה אחת. אך אם תרצה לומר שהוא הייבו את שכר הברכה, אז בברכת המזון השכר יהיה ארבעים זהובים, כי ישנם בברכת המזון ארבעה ברכות. ועיין שם במסקנת הגמרא: שיצאה בת קול מהשמים שכוים של ברכה שווה ארבעים זהובים, כלומר, הכוס שמברכים עליה בברכת המזון שווה ארבעים זהובים. ונמצא דשכר ברכה היא: עשרה זהובים.

והנה ידועה תקנתו של דוד המלך ע"ה לברך בכל יום מאה ברכות כמובא בטור שלחן ערוך (אורח חיים סימן מ"ו): "דוד המלך ע"ה תיקן מאה ברכות, דכתיב (שמואל ב' פרק כ"ג. א) "נאום הגבר הוקם על". תיבת "על" בגימטריא: מאה, כי בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן להם לישראל מאה ברכות. וכן מצינו בגמרא (מנחות מג:) תניא, רבי מאיר אומר, הייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר (דברים י. יב) "ועתה ישראל מה ה' אלוךך שואל מעמך" אל תקרי "מה" אלא "מאה".

ובספר "רבינו אפרים" פירש ע"פ הדברים הנ"ל את המקרא קודש שלפנינו באופן נפלא: "כף" בגימטריא: מאה, רמז למאה ברכות. "אחת" – כל אחת מאותם מאה ברכות, שווה "עשרה זהב" וכמבואר במסכת חולין. ועל פי זה אפשר לפרש את המשך הכתוב: "מלאה קטורת" דהחזיר במאה

לילה, והמונים נצמדו אל הספרים הקדושים, אל הגמרות והשו"ע ללמוד ברתת וכו'...

לאחר שנים, כשיצא בנו הרה"ק בעל האמרי אמת ז"ע מהדרו בליל שבועות: מלמל בשפתיו את הנאמר (שיר השירים ה. ב) "אני ישנה ולכי ער" וקרא בקול: "ישנה" בגימטריא שס"ה, דהיינו שס"ה ימות החמה, שבכל לילותיהם "אני ישנה", כמו שאמרו חז"ל: לא איברא ליליא אלא לשינתא (עירובין סה.), "ולכי" – הויז מליל חג השבועות שהוא הלב של כל השנה, שבו אני נשער "ער" כדי לעסוק בתורה...

מעם לאכילת מאכלי חלב!

שנה אחת בעת סעודת החלב בשבועות ישב הרה"ק בעל הדברי שמואל מסלונים ז"ע ושאל את חסידיו: תאמרו נא מדוע אוכלים מאכלי חלב בחג השבועות? נענו כמה מוקני החסידים ואמרו כמה וכמה מעמים, נענה הרבי ואמר: בואו ואומר לכם מהו המעם: אכילת מאכלי חלב, הם לסימן שיהודי צריך להיות רך כהמאה, כמו שאמרו חז"ל (תענית כז) "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו"....

עוד מעם מובא בשו"ת כנף רננה בהקדמה ליו"ד, ע"פ הגמרא (פסח יב): ר' אחא בר הנינא אמר אותו היום (שהניחה אמו של משה אותו ביאור) ששה בסיון היה, וכו', "וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות" – מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצריות כולם ולא ינק, לזאת אוכלים מאכלי חלב להורות על דברי הגמרא הנ"ל, שעל שעתיד משה לקבל תורה בסיון ביום זה נמנע מאכול חלב ממא...

הגה"ק מהרש"ם מבערזאן ז"ע כתב, המעם שנהגו לאכול מאכלי חלב, על פי מה שמוכא בירושלמי (פר"ד דר"ה ה"ח), בכל הקרבנות כתיב הטא ובעצרת אין כתיב הטא, (דכתוב במוסף "ושעיר אחד לכפר", ולא כתוב "הטאת"). א"ל הקב"ה כיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא הטאתם. והנה ידוע, שהענין שלא מוכרים לבעל תשובה את הטאיו, היא מהסיבה שאנו לא מסתכלים "מה היה", אלא "מה עכשיו", ובתר השתא אזלינן, ולמדים זאת מהלבי שמותר באכילה ושתיה אף שלכאורה נוצר מהדם של הבהמה כמוכא בגמרא (נדה טז) דם מעבר ונעשה חלב, ולכאורה היה צריך לאוסרו, אך מכיון שהוא נהפך לדבר אחר, אז מותר, (ועיין במו"א סימן רמ"ז וחי' סימן תס"ז). וזה הסיבה שאנו אוכלים מאכלי חלב בשבועות, להורות דבתר השתא אזלינן – אנו מסתכלים על המצב שנמצא בו כעת האדם וכל העוונות מתכפרים...

הרה"ק רבי חיים ויטאל ז"ע כתב: איתא בזהר הק, ששם"ה לאוין שבתורה מכוונים נגד שס"ה ימות החמה, ובכל יום יש לו את הלאו שכנגדו! (במסכת מכות כג: ובמדרש תנחומא פר' כי תצא מובא: שס"ה מצוות לא תעשה כמנין ימות החמה. ובכל יום ויום שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת, צווחת ואומרת לאדם: גזורני עליך כמי שהגיע ימך ליום הזה, אל תעבור כי את העבירה הזאת). צא וחשוב, ותמצא שמצוות לא תעשה של בשר וחלב היא ה-66 במנין מצוות לא תעשה, והיא מקבילה לחג השבועות שהוא יום ה-66 מראש השנה החדשים – ראש חודש ניסן... עוד נראה, כי מסמיכות הפסוקים "ראשית בכורי אדמתך" וגו' – "לא תבשל גדי בחלב אמו", נרמז שיום הביכורים מכוון נגד הלאו של לא תבשל גדי בחלב אמו. ולכן המנהג לדקדק לאכול מאכלי חלב ומאכלי בשר – כפי הלכותיהן – בהפסק קינוח והדחה, לעשות פעולה ניכרת שאנחנו מקיימים מצוות אזהרת בשר בחלב שהוא נגד יום הביכורים – חג השבועות...

מעם ששומחים עשבים...

הרה"ק רבי צבי הירש מאוסטראה ז"ע הסביר, שמנהג שמיחת העשבים הוא לפי מה שמוכא בגמרא (עירובין כב). בעת שהלך רב אדא בר מתנה ללמוד בבית המדרש, אמרה לו אשתו: "ינוקי דידך" – ילדיך מאי אעביד להו? – מה אעשה בשבילם? כלומר, מה אתן להם לאכול? אמר לה: "מי שלימו קרמי באגמא" – האם נגמרו ירקות חבר הגדלים באגם? כלומר, לכי והביאי להם אוכל מן ההפקר. או כפירוש שני ברש"י: מין קנים לחים שיש בהם חלק רך שאפשר להוציאו, למהוננו, ולאפות ממנו להם. כמו כן – המשיך הרה"ק מאוסטראה ז"ע – כשנתן הקב"ה את התורה לישראל,

מענו ישראל שאם יעסקו בתורה תמיד מאין תבוא פרנסתם ופרנסת בני ביתם. אמר להם הקב"ה "מי שלימו קרמי באגמא" – האם נגמרו ירקות חבר הגדלים באגם?... ולכן שומחים עשבים להראות עד כמה צריכים למסור נפש על התורה עד כדי להסתפק בעשבים להחיות נפש כר' אדא בר מתנא הנ"ל...

שבועות – חג של חרשי תורה!

מסופר, כי שנה אחת במוצאי יו"ט של שבועות כשנכנסו כל האורחים ששהו אצל הרה"ק רבי יואל מפאטמר ז"ע בחג השבועות כדי לקבל ממנו ברכת פרידה, נגשו גם שני אברכים מתלמידיו שהכרת פניהם ענתה בהם שהם ת"ח ויראים, שאל אותם הרבי האם חידשו איזה שהוא חידוש בחג השבועות, ומחמת הכושה לא ענו דבר. אמר להם הרבי: שבהג השבועות צריכים להחדש חידושי תורה, שהרי ביום זה הוא יום התונתו ושמתח לבו, יום חיתונו של ישראל עם אביהם שבשמים, ועיקר תכלית היווג הוא להוליד תולדות, וע"כ יש לחדש ביום זה חידושי תורה שזה ענין תולדות פירות ברוחניות...

רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא (פסחים סה):

ומסביר רש"י: שרב יוסף ביום טוב של שבועות אמר לאנשי ביתו, הכינו לי "עגלא תלתא" – עגל שלישי לבטן, שנולד השלישי, דמוכח הוא ביותר. והסביר את עצמו ואמר: "אי לאו האי יומא" – אם לא אותו יום של מתן תורה שבשל כך זכיתי ללמוד תורה. "דקא גרים" – שנתרוממתי, "כמה יוסף איכא בשוקא" – הרי אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף, ואז מה היה החבדל ביני לבינים...

אך הרה"ק בעל הקדושת ציון מוכאבוב ז"ע נתן כאן הסבר שונה ומיוחד, וזאת באמצעות הקושיא שכולם שואלים: שלכאורה צריכים להבין איך רבי יוסף התפאר בתורתו ואמר דבר הנראה כגאוה? אלא ההסבר יובן ע"פ דברי המפרשים ששואלים: איך יתכן שאדם יקיים כל התרי"ג מצוות, הרי, יש מצוות הנהוגות רק בחלק מסוים מעם ישראל, כגון מצוות פדיון הבן, שנוהגת רק אצל ישראלים ולא אצל כהנים ולויים. ויש מצוות הנהוגות רק בתנאים מסוימים, כגון מצוות יבום והליצה, שנוהגות רק כאשר "ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו" (דברים כה. ה). וכיוצא בזה. ותירצו על זאת: דיש שלשה דרכים אשר בהם יכול להחשב לאדם כאילו קיים כל התרי"ג מצוות. א. על ידי נגלול, שנשמתו חוזרת לעולם כגוף אחר, פעם אצל החלק של העם שנוהג בו המצוות החסרות לנשמתו, ופעם אצל מי שיהיה לו בו התנאים הצריכים לקיום המצוות החסרות לנשמתו. וכדומה. ב. כאשר יתנהג באהבה ובאהוה עם בני אדם, כי על ידי האהדות נחשבין כל ישראל כנפש אחת, וממילא, כשזה מקיים מצוה זו וזה מקיים מצוה זו, הרי כאילו כל אחד מקיים כל המצוות. ג. על ידי לימוד התורה של כל מצוה ומצוה. כמו שאמרו חז"ל: כל העוסק בתורת הטאת כאילו הקריב הטאת וכו' (מנחות קי ע"א).

והנה, בעת מתן תורה היו כל ישראל באחדות ואהבה, כדאיתא "ויהן שם ישראל נגד החר" כאיש אחד בלב אחד (רש"י, שמות יט. ב) כי האחדות היתה ההכנה לקבלת התורה. וא"כ, זאת הכוונה בדברי רבי יוסף "אי לאו האי יומא" – שקבלנו את התורה והיינו באחדות ולמדתי תורה של כל מצוה ומצוה, "דקא גרים" לי כאילו קיימתי כל התרי"ג מצוות כבר בפעם הזאת שנבראתי, אזי, "כמה יוסף איכא בשוקא" – מי יודע כמה פעמים היתה נשמותי צריכה להזור ולהתנגל לעולם כגופם של אחרים...

עצרת תהיה לכם!...

בגמרא (פסחים סה): איתא: רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב, אלא אז אוכל ושותה או יושב ושונה. רבי יהושע אומר, חלקהו, חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש. ואמר רבי יוחנן, ושניהם מקרא אחד דרשו, כתוב אחד אומר (דברים טז. ח) "עצרת לה' אלוך". וכתוב אחד אומר (במדבר כט. לה) "עצרת תהיה לכם", רבי אליעזר סבר, או כולו לה' או כולו לכם, ורבי יהושע סבר, חלקהו, חציו לה' וחציו לכם. ואמר הגאון מוילנא ז"ע רמז נפלא אליבא דרבי יהושע שמהות "יום טוב" מורכבת מחציו "לה" וחציו "לכם", דהנה חשבון הגימטריא של תיבת: ל י ו-ו-ה היא: נ"ו (חמישים ושש) וכשתחלק אותו לשנים יעלה בידך: כ"ח (עשרים ושמונה). ותיבת "לכם" בגימטריא: צ' (תשעים), חלקהו לשניים, יעלה בידך: מ"ה (ארבעים וחמש). ואם נצרף את שני החצאים: עשרים ושמונה עם ארבעים וחמש יעלה בידך: שבעים ושלוש, כמנין: "יום טוב" שעולה גם כן שבעים ושלוש. הרי שמהות היום טוב מורכבת מחציו לה' וחציו לכם...

חדפסת וחפצת הגליון מוקדש

לעילוי נשמת מרת רחל בת חרב ניסן פרי" ע"ה

נלב"ע ב' סיון תשס"ז – ת.ג.צ.ב.ה.

חונצח ע"י בני משפחתה היקרים.